חומר בקודש פרק שלישי חגיגה כד.

לא נצרכא אלא לשירי מנחה דאורייתא [א]צריך לכלי הכלי מצרפו שא"צ לכלי אין כלי מצרפו ואתו רבנן וגזרו דאע"ג דאינו צריך לכלי כלי מצרפו תיגח סלת קטורת ולבונה מאי איכא למימר אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כגון שצברן על גבי קרטבלא דאורייתא יש לו תוך מצרף אין לו תוך אינו מצרף [ב]ואתו רבנן ותיקנו דאע"ג דאין לו תוך מצרף ופליגא דר' חנין אדר' חייא בר אבא [ג]דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [ד]מעדותו של רבי עקיבא נשנית משנה זו: [ה]הרביעי בקדש פסול: תניא א"ר יוסי [ו]מנין לרביעי בקדש שהוא פסול ודין הוא [ז]ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בקדש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי לקדש ולמדנו שלישי לקדש מן התורה ורביעי בק"ו שלישי לקדש מן התורה [ח]מנין דכתיב [ט]והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל מי לא עסקינן דנגע בשני וקאמר רחמנא לא יאכל רביעי מקל וחומר הא דאמרן: [י]ובתרומה אם נטמאת כו': אמר רב שיזבי בחיבורין שנו אבל שלא בחיבורין לא איתיביה אביי יד נגובה מטמא חבירתה לטמא לקדש אבל לא לתרומה דברי רבי ר' יוסי ברבי יהודה אומר [יא]לפסול אבל לא לטמא אי אמרת בשלמא שלא בחיבורין היינו רבותיה דנגובה אלא אי אמרת בחיבורין אין שלא בחיבורין לא מאי רבותא דנגובה א) [יב]איתמר [יג]נמי אמר ריש לקיש לא שנו אלא ידו אבל

לא נגרכא. להאי עדות דר' עקיבא דמדרבנן אלא לסולת של שירי מנחה: **דאלו מדאורייתא הלריך לכלי.** דומיא דקטורת שכלה לאיירי בה קרא כלי מצרפו ושאינו צריך לכלי כגון שירי מנחה שכן אכילת כהן אין הכלי מצרפן: **מאי איכא למימר.** הרי צריכין לכלי: **קרטבלא.** עור שלוק: **ופליגא הא דר' חנין.** דאמר לעיל לירוף דאורייתא אדר' חייא בר אבא: **מחוסר כפורים כשר לתרומה ופסול לקדש.** בינמות יליפינן לה מקראי בפרק הערל (דף עד:): **שלישי שפסול בתרומה.** כדנפקא לן ק"ו במסכת סוטה (דף כט.פ) ומה טבול יום שמותר במעשר אסור בתרומה שני שפסול במעשר אינו דין שיעשה שלישי בתרומה (פ): **אינו דין שיעשה רביעי לקדש.** וא"ת היו לנא מן הדין להיות כגדון א"כ ק"ו לא לריך שהרי למדנו שלישי לקדש מן התורה והיכא דמיפריך ק"ו לא אמרינן דיו לנא מן הדין להיות כגדון כדאמרינן בנבא קמא (דף כה.) ולמ"ד נמי אמרינן דיו הני מעלות דרבנן ניהו ולאו דאורייתא. והאי דנקט ולמדנו שלישי לקדש מלמא בעלמא היא דאשמעינן דשלישי לקדש מן התורה הוא: **מי לא עסקינן כו'.** מי לא משמע (כו') נמי מהאי קרא: **דנגע בשני.** דהא אשכחן לאיקרי שני טמא דכתיב כל אשר בתוכו יטמא(ו) וה"ל הכלי לאשון ומה שבתוכו שני וקרי ליה טמא וקאמר רחמנא והבשר אשר יגע בכל טמא (ז) בשני וה"ל שלישי לא יאכל והאי קרא בבשר שלמים כתיב: **בחיבורין שנו.** מתניתין דקתני יד מטמאה את חבירתה לקדש כגון שבעוד שהיד הטמאה נוגעת לטהורה היתה טהורה נוגעת בקדש דגזור רבנן דלמא אתי למינגע טמאה בקדש ולמ"ד (ח) פסול לקמן לפסול דמעלה בעלמא היא: **אבל שלא בחיבורין.** שלאחר שפירשה מן הטהורה חזרה טהורה ונגעה בקדש טהור ואין יד מטמאה חבירתה לעשותה אפי' שלישית לפסול: **יד נגובה.** אע"פ שאין בה משקין: **לטמא את הקדש.** לעשות רבעיי: **ר' יוסי בר' יהודה אומר.** חבירתה פוסלת את הקדש אבל לא מטמאה: **אי אמרת בשלמא שלא בחיבורין.** היינו רבותא דנגובה (ד) ואע"ג דנגובה היא כשנגעה בזו ואין לחוש שמא נגעה היד הטהורה במשקין שבטמאה שהן לאשונים דבל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה והוא"ל הך יד נמי שניה מחמת המשקין כמו חבירתה אפילו הכי מטמאה דמעלה דרבנן היא שהיד מטמאה את חבירתה להעשות שניה כמותה לקדש אלא אי אמרת לא אמרינן אלא בחיבורין וטעמא משום דלמא נגע טמא לקדש מאי רבותא דנגובה אטו יד קמייתא לא מטמיא לה לקדש בלא משקין הלא שניה היא: אבל

טמאה מדרבנן דאינו קודש אלא חול כדמוכח בהתכלת (מנחות דף נב. ושם) שאין מועלין באפר פרה וקתני הוסיף ר"ע דמשמע דהוי דרבנן כמו ריש כדדייק הכא והשתא מתוקמא דרשה דמייתי בכולי הש"ס והכשר לרבות עליס ולבונה כר"י דפרק המנחות והנסכים (שם דף קנ: ושם) דאי לרבנן הא משמע אף בשר בתר שחיטה יש לה פדיון ומיהו יכילנא לאוקומי כרבנן ובהוקדשו בכלי וכדמוקמינן לה בפסחי' אך איכא לדחות דלא קאי רק אלבונה ולא אעליס וכן בריש המנחות והנסכים פי' בשם הר"י דעיקר קרא לא קאי רק אלבונה אבל אעליס לא הוי רק אסמכתא בעלמא והתם האלכתי ולא שייך הכא ואין להביא ראיה מהא דלא תשיב עליס בפרק שני דמעילה (דף ט.) כי תשיב איך הוכשר ליפסל בטבול יום וכמחוסרי כפרה משום דלא שייך ביה פיגול אף בהולכה ובהקטרה דלא קרבן גמור הוא(ט):

דאורייתא יש לו תוך מצרף. הקשה הר"ר אלחנן אמאי לא קאמר כגון שצברו בכלי חול לאוריימתא כלי שרת מצרף ולא של חול דבעינן דומיא דבא ואע"פ שיש לו תוך וע"ש:

מנין [ה]רביעי בקדש שהוא פסול. פרש"י ולמ"ד דיו הני מעלות דרבנן ניהו ולא לאוריימתא והאי דקאמר ולמדנו שלישי מן התורה מילתא בעלמא הוא ולא קאמר נמי מק"ו אלא מלתא בעלמא הוא וכפ"ק דפסחים (דף יט.) פי' רש"י גבי הא דר' יוסי ור' שמעון לאין משקה מטמא באוכל ואין טומאה עושה כיולא בה היכי אשכחן לרביעי בקדש אלמא ודאי דרבנן הוא ומביא לאיה דמכילתין תשיב גבי מעלות דרבנן בתריתא וקשה לר"י לר' חנין לאית ליה לירוף כלי לאוריימתא וקתשיב ליה גבי מעלות דרבנן ולר' יוחנן לאית ליה לירוף דרבנן הוא הא מוקי לה כר' עקיבא ור"ע סבר שלישי בחולין לאוריימתא וא"כ רביעי בקדש נמי לאוריימתא קרי כאן והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דמי לא עסקינן דנגע וכו' ותיכף הר"י דקרי להו דרבנן משום דלא משכח לה לחולין שנעשו על טהרת הקדש [דהוי לאוריימתא] וכן אר"מ דמשכחת לה לרביעי בקדש [דלאוריימתא] ע"י עליס ולבונה דטמאין ע"י תיבת הקדש וכי מיבעי ליה לר"ל בגריך של מנחות (מנחות דף קכ:) אי מונין בי ראשון ושני אי לא דאי מהני תיבת הקדש למנות בו ראשון ושני למ"ד אין אוכל מטמא אוכל פסיעה ליה האי והיה קשה להר"ר אלחנן לפר"מ דמוקי לה ע"י עליס ולבונה וכי עדיפא מאוכל גמור דלא אהני תיבת הקדש למימני ביה ראשון ושני:

בחיבורין שנו. פרש"י שבשעה שהיד טמאה נוגעת לטהורה היתה טהורה נוגעת בקדש וקשה לפי' דא"כ השניה היתה טמאה כלל והקדש טמא מחמת גזרה שמא יגע בראשונה הטמאה ואמאי קאמר ובקדש יטבול שהיכן יטבול שמהיכן לייסבו דה"ק הא נטמאה ידו אחת חבירתה ובקדש בתחילתו הלריכו חכמים להטביל שהיכן שמא נטמאו שהיכן ועי"ל בחיבורין שנו דיד אחת נוגעת בספר הפוסלה ויד האחרת הנוגעת בה תדון כאילו נגעה בספר דגזרינן לה שמא תגע וכן הא דתנן לקמן יד מטמאה חבירתה ועושה אותה שניה בקדש מוקמינן לה בשמעתין הכי לפי מאי דס"ד לדברי ר' יהושע דיד מטמאה חבירתה להיות שניה ומאחה טעם לא תהיה שלישית אלא ודאי דגזרינן שמא נגעה בספר עלמה ואפי' לא נגע ביד השניה טמאה שמא נגעה בספר ותניא בתוספתא המטביל את ידו אחת מהן כל טהרות שעשה בטהורה עד שלא הטביל את הטמאה טמאות שהיד מטמא חבירתה לקדש משמע דבלא נגיעה מטמאת לה והשתא יתכן דהוי מעלה לר' יוסי שאינה אלא בכלל רביעי ליפסול בקדש אבל לא לתרומה דבתרומה אין יותר משלישי לכן אינה מטמאה רק קדש דעושה רביעי ולית ליה יד מטמאה את חבירתה להיות שניה אלא מטמאה להיות שלישית והקשה הר"ר אלחנן אמאי תשיב האי מעלה במתני' הא הויא בכלל רביעי בקדש ותירץ דמ"מ מעלה אחרת היא דיד מטמאה את חבירתה דס"ד כיון דאין גופו טמא טמאה אלא מאב הטומאה גם ידיו נמי לא קמ"ל:

אלא א אמרת בחיבורין אין וכו' מאי רבותא. ואי משום תרומה אף בחיבורין לא נחית להו רבותא אלא רבותא דקדש:

[יא]**אחד** ידו ואחד יד חברו [יב]פסול. דהואיל ומטמא יד חברו דיו לנו בכך אם יפסל אבל גרים לקים לאמר דוקא ידו מוקי טעמא משום איחלופי יד טהורה ביד טמאה לפיכך כי היכי דידו טמאה חבירתה קדש דשניה היא אף טהורה נמי וכן משמע בסמוך כי הדר ביה ריש לקיש פירש לדבריו לפסול אבל לא לטמא משמע דמעיקרא סבירא ליה לטמא כשם רבינו שמואל:

דתנן

לא נגמרה טהרתה ובמאי אי לתרומה הא כתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא והיא התרומה שגם היא נקראת קדשים. אלא לאו בטהרת קדשים הכתוב מדבר עכשיו שלישי שפסול לתרומה אינו דין שישעשה רביעי בקדש וזו היא מעלת הקדש על התרומה: מעלה שמינית שהיד מטמא לחברותה בקדש אבל לא בתרומה אמר רב שיזבי בחבורין שנו. פי' בגון שחיבר ידו לידו האחרת אבל אם לא חיבר דיד הטמאה לטהורה לא. וכותיב אביי עלה יד נגובה מטמאה לחברתה לקדש וכו'. ואע"ג דלא פריך רב שיזבי כיון דא"ר יוחנן

מסורת הש"ס

(א) [מנחות כד.], ב) [ע"פסחים יט.], ג) פסחים יח: פוטה כט: [תוספתא פ"ג], ד) [עי' בכל המלות ועיל תמלא שם פי' הגון לכל הסוגיא זו], ה) [ע"ש ועיין רש"י פסחים יח: ד"ה שלישי שפסול בתרומה], ו) [ויקרא יא], ז) [עי' תוספות מנחות כא. ד"ה ילמדו], ח) [עיין לקמן, ט) [עיין לעי"כ,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שלישי וכו' שני שפסול במעשר אינו דין שישעה שלישי בתרומה וכיון דשלישי פסול לתרומה דין הוא שישעשה רביעי בקדש: (ב) ד"ה דנגע בשני וכו' בכל טמא אפילו בשני דהיה ליה בשר שלישי: (ג) ד"ה בחיבורין וכו' ולמ"ד לקמן פסול לפסול: (ד) ד"ה מי אמרת וכו' דאף על גב דנגעה:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) גמ' אמתר נמי אמר ריש לקיש. ע"ל עי' בספר טוהרי אבן מהו אתמר נמי:

מוסף רש"י

מעדותו. ע"י עדותו (פסחים יט.), מנין לרביעי בקדש שהוא פסול. ולא אמרינן טהור הוא כתרומה (תוספה כט.), ומה מחוסר כפורים. בטומאות הגרעות קרבן, כגון זב וזבה יולדת ומצורע (שם). שמותר בתרומה. כדילפינן בינמות פרק הערל (עד:) מקראי טבל ועלה לאכל מעשר, הערב שמש אוכל בתרומה, כדמתיב יבא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים (פסחים יח.). פסול בקדש. אסור בקרב, כדליף התם מוסקר עליה הכהן ובערתי, מכלל שהיא טמאה עד עכשיו (שם). שלישי שפסול בתרומה. לרבנן דפליגי אדר' עקיבא ומפקא לן בקל וחומר מטבול יום, ומה טבול יום דמותר בחולין אסור בתרומה, שני שפסול בחולין אינו דין שישעה שלישי בתרומה, במסכת סוטה בפרק כשם שהאיש מיקלן (כט.) יבקודש דין הוא שישעה בה רביעי בקדש וחומר מתמותר בפרים (פסחים יח.), אינו דין שישעשה רביעי לקדש. ולא תימא דיו לנא מן הדין להיות כגדון ונימא הכי שלישי שפסול בתרומה דין הוא שיהא פסול לקדש, אלא כן בטיל ליה אלא קל וחומר, דשלישי בקודש לא אינטריך, דלא מיבעיא, דכי היכי דבתרומה אתיתיה בקל וחומר מבטול יום, הכי נמי אתי קודש בהיתא קל וחומר, אלא אפילו מן התורה למדנו שלישי בקדש מן התורה, הלכך אף אמרינן דיו לאיפרך ליה ק"ו (תוספה כט.) וכי אתי ק"ו לרביעי הוא לאתא, בקל"ל בכ"ק פ' שני (כה.) דהיכא דאיפרך ק"ו לא אמרינן דיו (פסחים שם). מי לא עסקינן דנגע בשני. מי לא מלינן למשמע מינה דאפילו נגע בשני נמי קאמר לא יאכל, דהא בכל טמא כתיב, ושני איקרי טמא, דכתיב כל אשר בתוכו יטמא, והאי בבשר שלמים כתיב, דקדש ניטמו (תוספה שם).

עין משפט נר מצוה

אמ"מ פי"ב מהלכות תמות הטומאות הל' מ):
ל ב ג מי' פי"ב מהל' אבות תמות הטומאות ה"ז:
לא ד מי' שם הל' יא ופי"ח הלכה ד:
לב ה ו מי' שם פי"ח הלכה ד:
לג ז ח מי' שם פי"ב הלכה י"ב ופ"ח שם הלכה ז:

תורה אור השלם

ו. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: ויקרא ז יט

רבינו חננאל

טמא במקצתו שטימא את כולו ותקני הוסיף ר' עקיבא אלמא צירוף דרבנן הוא ופריק ר"ל אליבא דרבי חנין לעולם צירוף דאורייתא ור' עקיבא שירי מנחות אתא לאשמעינן דמדאורייתא דבר הצרוך לכלי כלי מצרפו שאין צריך לכלי אין כלי מצרפו. ואתו רבנן ועשו מעלה וגזרו אפי' בדבר שאין צריך לכלי ומקשינן תיגח דמצרף הכלי הסלת מפני שצריכה כלי קטורת ולבונה וגחלים מאי כלי צריכי. ופריק רב נחמן כגון שצברן ע"ג קטבליא מדאורייתא יש לו תוך מצרף. אין לו תוך אינו מצרף. ואתו רבנן חקינו דאע"ג דאין לו תוך מצרף ופליגא דר' חייא בר אבא דאמר משמיה דר' יוחנן מעדותו של ר' עקיבא נשנית משנה זו הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש ומסתברא דצירוף כלי מדרבנן היא דהא ר' יוחנן מוקים לה ממתניתין מעדותו של ר' עקיבא ומשמעתנו מעלה מדרבנן וכבר פירשנוהו בפסחים בפ' הראשון: מעלה שביעית הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה פי' טמא מת הוא אבי הטומאה וטומאתו ד' דכתיב וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים והנוגע בו טמא טומאת ערב שנאמר וכל אשר יגע בו הטמא ישמא הנפש הנוגעת תטמא עד הערב. עוד קדשים הנוגעים בטמא השני שהוא טמא טומאת ערב נטמאו שנאמר והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל נמצא שלישי לקדש טמא מן התורה כמו שפירשנו. ורביעי מק"ו כדתניא מניין לרביעי בקדש ששפסול ודין הוא ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה שנא' ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. ותנן נמי הערב שמשו אוכל בתרומה פסול הוא זה המחוסר כפורים בקדשים כדתנן הביא כפרתו אוכל (בתרומה) [בקדשים] וכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל שעד שלא הביא כפרתה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com